

הסט קיבה, התופעה, הגורמים, טיפול ומניעה

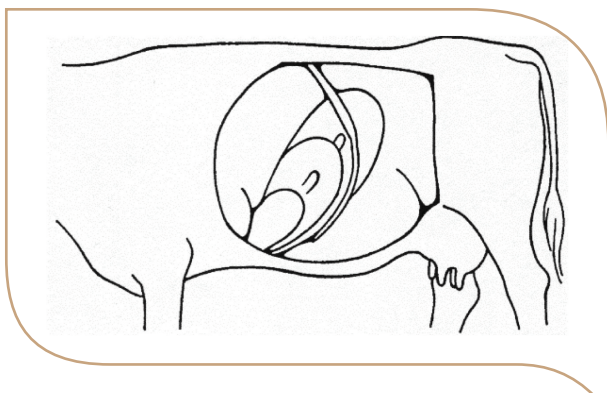
לאחרונה שמעתי ממשגיחי הכשרות
שהם רצים מרפת לרפת לפקח על
ניתוח הסטי קיבה בקצב שלא היה
כמותו ולכן מצאתי לנכון לכתוב
• מספר מילים על התופעה

ד"ר שמוליק ברוקשטיין | החקלאית
bruckstein@hachaklait.co.il

ב-1984 שמעתי את פרופ' קרונמן שהיה המורה שלנו למחלות
פנימיות בבית הספר לוותרניריה באוטרכט הולנד כיצד הם
נתקלו בפעם הראשונה בהיסט קיבה. הגיעה פרה חולה לבית
החולים הווטרנירי של בית הספר והם החליטו לפתוח אותה
בניתוח בטן מצד שמאל, לחדרתם גילו את הקיבה תפוסה בין
הכרס לקיר הצלעות, אמרו "אוי ואבוי" סגרו את הבטן והפרה
נשלחה לבית המטבחים. מאז זרמו הרבה מים ב"ריין" והם
פיתחו את שיטת אוטרכט לניתוח הסט קיבה מצד שמאל.

עד היום אין
תשובה טובה
לשאלה למה פרה
עושה הסט קיבה.
הסיבות הן כנראה
רבות בלשון מדעית
קוראים לזה "מולטי
פקטוריאלי"

במזון, אנחנו המרכז! מרכז מזון נהלל

שירות | איכות | אמינות

מרכז מזון נהלל בע"מ
נהלל 10600, engeluzi@gmail.com
טל. 04-8112452 פקס. 04-8112403

מדוע זה קורה?

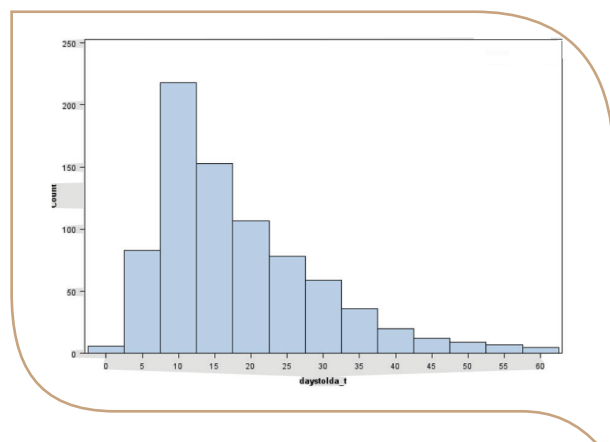
עד היום אין תשובה טובה לשאלה למה פרה עושה הסט קיבה. הסיבות הן כנראה רבות בלשון מדעית קוראים לזה " מולטי פקטוריאלי". הדרישה הראשונית להיווצרות ההיסט היא מצב של קיבה אמתית עם תנועתיות מעטה (היפומוטיליטי) והתרחבות ע"י תחולה של גז. יש מחשבה שבזמן ההיריון, הרחם הגדול דוחף את הכרס קדימה ולמעלה ולאחר ההמלטה לקיבה יש את המקום לעלות בין הכרס לקיר הגוף השמאלי ולהיתפס שם. אני לא מאמין כל כך לתאוריית המקום עקב ההמלטה כיוון שבתור אחד שפותח פרות לא מעט אני מודע לכך שבחלל הבטן שורר ואקום כך שברגע שהולד יוצא מהרחם חלל הבטן מתכווץ ואין מקום פנוי. מה שכן חשוב זה תוכן כרס, במידה והכרס לא מלאה עקב הזנת יובש פחות נפחית או בעיית עיכול וירידה באכילה סביב ההמלטה אז יש מצב שהקיבה תעבור מתחת לכרס ותיתפס. למרות שאנו לא יודעים בדיוק את הגורם למצב הרי שמאד מודעים לגורמי הסיכון לתופעה זו:

חמצת כרס: חמצת כרס וייצור מוגבר של חומצות שומן נדיפות גורמות לירידה בתנועתיות הקיבה ובהתמלאותה בגז. כל גורמי החמצת הידועים הם לכן גורמי סיכון- הזנה ב בבליל מקוצץ מדי, חסר במספיק מזון גס אפקטיבי, רואים זאת במעבר להזנת פסח במרץ אפריל - עליה בשיעור הסטי הקיבה עקב השינוי במנה מתחמיץ חיטה לתחמיץ תירס כשלא מתחשבים בהבדלי הגסות של שני המוצרים. עליה בהסטים בתקופת הגשמים -המזונות הגסים נרטבים ומבחינת חומר יבש -מגיע פחות חומר מבני גס למנה. רוב ההסטים קורים מיד אחרי ההמלטה כך שהתופעה משתלבת עם קומפלקס מחלות ההמלטה, לפי ממצאי עודד ניר לפרה עם קטוזיס יש סיכון גבוה לסבול מהסט קיבה. מחקרי עוקבה הראו ש פרות שסבלו מהסט אחרי ההמלטה כבר לפני ההמלטה צריכת המזון שלהן הייתה פחותה מזו של פרות בריאות, כבר אז נסתמן עליה ב חומצות שומן נדיפות. פרות עם הסט סבלו מקדחת חלב תת קלינית כלומר רמת קלציום בדם נמוכה. צפיפות ואורך אבוס חסר, צליעה מזדמנת - כל אלה משבשים את מהלך האכילה התקיין של הפרה ויכולים לגרום לכך שלכרס הפרה תגיע מנה לא מאוזנת מבחינת יחסי מזון גס / מרוכז ולהיווצרות הסט.

הזנה לא מאוזנת ניתנת באבוס לכל הפרות אבל הפרות סביב ההמלטה הן הרגישות ביותר לשינויים במנה וצורת האכילה שלהן היא כזו שהסיכון להסט גבוה יותר, מצד שני אנחנו בהחלט מזהים הסטים בפרות בכל שלבי התחלובה כולל בזמן היובש.

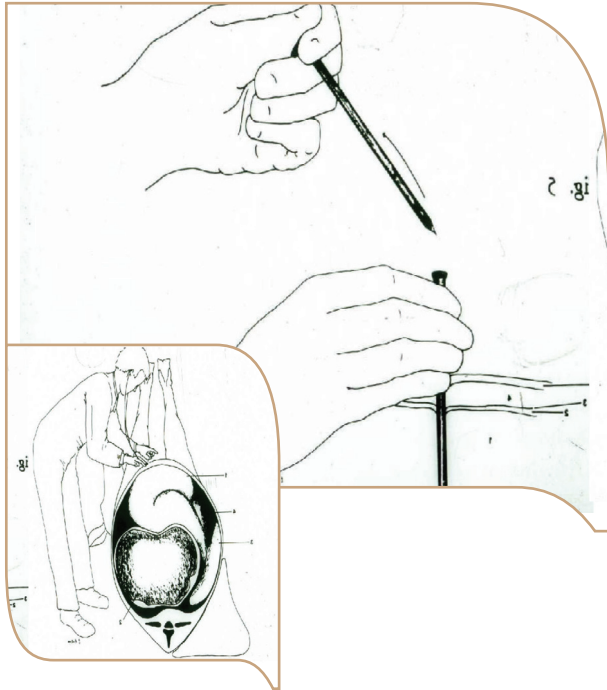
אפידמיולוגיה

כאמור 90% של הסטים קורה עד 6 שבועות לאחר ההמלטה

יש ארבע צורות לנתח הסט קיבה:
שיטה 1 - הצורה הסגורה - גלגול ודקירה עם הטרוקאר -
שיטה לא כשרה ולכן לא לביצוע במקומותינו.

מניעה - מניעה טובה מטיפול אמרו חז"ל!

הזנת הפרות: הזנה מצמצמת חמצת כרס: התזונאים ההולנדים נתנו מקדמי גסות למזונות הגסים, לחציר דגן נתנו מקדם גסות 1- לתחמיץ חיטה מקדם גסות 0.75 ולתחמיץ תירס מקדם גסות של 0.5. הועיל ומנת פרות חולבות צריכה להכיל כשליש מזון גס (מקדם גסות 1) הרי בהחלפה של חציר או תחמיץ חיטה בתחמיץ תירס יש להכפיל את כמות החומר היבש במקדם הגסות. במנה של 20 ק"ג ח"י שליש מזון גס אומר כ 6.6 ק"ג. מזון עם מקדם גסות 1 130 ק"ג ח"י מזון גס עם מקדם גסות 0.5.

אמר לי כבר תזונאי בכיר בארץ שתחמיץ תירס יכול להיות מזון גס יחידי במנת חולבות כמובן אם יודעים לאזן את המנה. הזנת יבשות והכנה עם מזון גס נפחי היוצר המלטה עם כרס בנפח טוב. הכנת בליל החולבות בצורה נכונה ללא קיצוץ יתר מחד ומאיך ללא אורך סיב גדול מדי שיאפשר לפרות לברור את המזון המרוכז מהגס.

ציר ה-X - ימים בחליבה, ציר ה-Y - מספר פרות עם הסטי קיבה. (ניר אלפרט וחוב)
 שיעור ההסטים נע בין 0.5 עד 5.7 אחוז. לשנה. רוב ההסטים הם לצד שמאל, יש מצב שגם הקיבה מסתובבת ומסתבכת לצד ימין - ההבדל בין השכיחות של הסט לימין מול הסט לשמאל לדעתי היא שהקיבה שמתנפחת בגז ועולה בצד ימין יש לה סיכוי יוצר טוב להתרוקן מעצמה לחזור למצב התקיין באופן ספונטני ואז היא לא תתגלה על ידי הרפתן ותוגש לרופא, למעט אם הקיבה מסתובבת סביב צירה ואז נקבל פרה מאד חולה עם סימני כאב בטן. לעומת זאת הקיבה שעולה משמאל לכרס היא נתפסת בין הכרס לקיר הצלעות ואינה יכולה להשתחרר ספונטנית אלא עם כן מגלגלים את הפרה. לרוב זה קורה בפרות גדולות וגבוהות תנובה. אבל זה לא פוסח על מבכירות גם כן במיוחד אם הן שמנות וסבלו ממחלות המלטה נלוות.
 יש עליה בשיעור ההסטים בחודשי החורף וסביב הפסח.

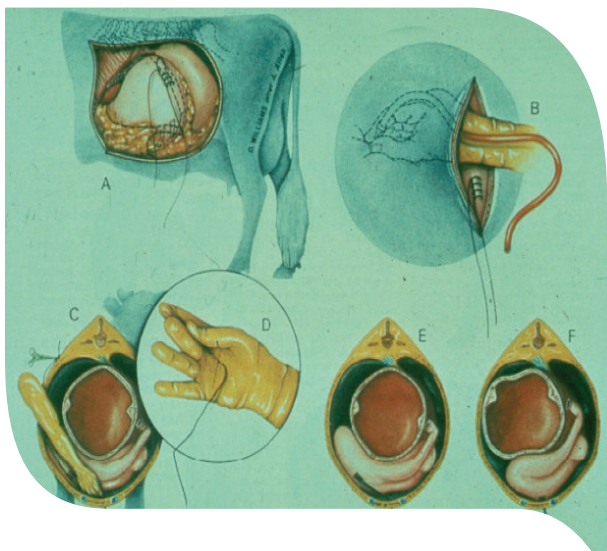
סימנים קליניים

פרה מתחילה עם קטוזיס שמוריד את תנובת החלב מ 50 ליטר לדוגמא ל 40 או 35 ליטר וביום אחד פתאום התנובה יורדת ל-20 ליטר - זה הרגע בו הבלון הזה שנקרא קיבת אמתית עולה למעלה ונתפס בצד שמאל בין הכרס לקיר הצלעות. הפרה חולה, יש ירידה בזמן רומינציה הנמדד בתגי "ווקאל תג", פעילות יורדת (ירידה במד צעדים, עליה במד רביצה), קטוזיס בשתן ברמה הגבוהה ביותר בסטיק, לעיתים עצירות ולעיתים שלשול קשה.

טיפול

טיפול שמרני - גלגול הפרה והזנה בחציר בלבד, זריקות של חומרים המשפיעים על מערכת העצבים של מערכת העיכול כמו בוסקופן.
טיפול כירורגי - הטיפול היעיל ביותר עם שיעור הצלחה גבוה מאד בתנאי שמגלים את הפרה בזמן ומטפלים במחלות ההמלטה הנלוות להיסט קיבה.

שיטה 2 - פתיחת בטן בגומת הרעב בצד שמאל עם הורדת הקיבה למקומה וקיבוע בתחתית הבטן - שיטת אוטרקט.

בלעדי בישראל

בוא ללמוד במסלול הנדסאי בעלי חיים ברופין

**מלגה של 2,000 ש"ח לכל נרשם!
אפשרות ל-2 ימי לימודים בשבוע בלבד!
הלימודים נמשכים שנתיים**

**יום פתוח 29.7.2015
יום רביעי, בשעה 17:00**

✓ **דיפלומה מוכרת בארץ ובעולם**
בוגרי המגמה מבוקשים כשותפים לפרוייקטים
להקמת רפתות ענק בארץ ובעולם

✓ **אופק תעסוקתי מגוון**
הבוגרים מבוקשים גם ע"י חב' לטכנולוגיה
מסוחשבת ובתחום ההזרעה המלאכותית, ועוד

✓ **אופק אקדמי נרחב**
לבוגרים אפשרות ללימודי המשך
לתואר בסדעי החיים ו/או בוטרינריה

✓ **שכר לימוד ומלגות**
שכ"ל מסובסד לחיילים משוחררים, מלגת מועצת
החלב מוענקת לכל נרשם, מדי שנה מחולקות 6
מלגות הצטיינות.

✓ **ידע והשתלבות בתעשייה**
לרופין שיתופי פעולה רבים לקידום ההוראה,
בתחומי ניהול הרפת.
בין הגורמים: מועצת החלב, חברת SCR מהנדסים,
אפימילק ועוד.

✓ **לימודי הנדסאי בעלי חיים (רפת)**
לא נדרש רקע מוקדם בתחום

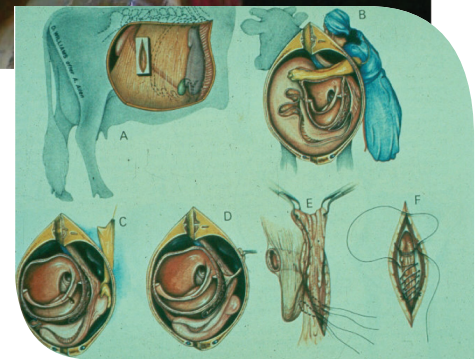

afimilk

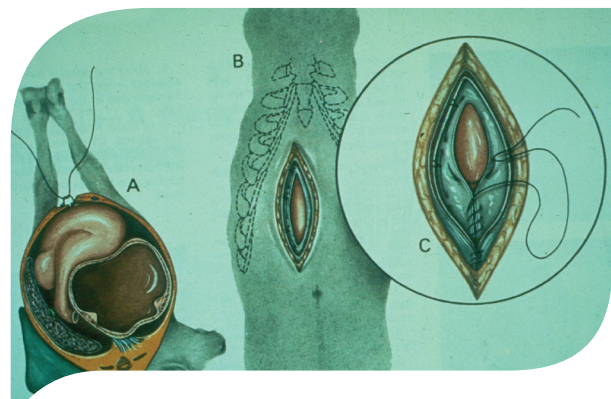
הנדסאי, תגיד שאתה מרופין
1-800-800-830

המכללה
הטכנולוגית
רופין
בית הספר להנדסאים

שיטה 3 - פתיחת בטן בגומת הרעב בצד ימין - הורדת
הקיבה למקומה וקיבוע בפצע הניתוח. - שיטת הנובר.

שיטה 4 - גלגול הפרה ופתיחת הבטן מימין לקו האמצע
וקיבוע הקיבה שעברה למקומה עקב הגלגול, בתפירת פצע
הניתוח. - שיטת פנסילבניה.

ממשק: ממשק אבוס תקין ביובש ואחרי ההמלטה, אורך אבוס
מספק לכל הפרות, האבסה בזמן ומספיק קירובים. צינון בקיץ
לפרות החולבות וליבשות לפי המלצות שה"מ. דאגה לרווחת הפרה,
הימנעות מצפיפות יתר.

לסיכום

הזנה נכונה ורפתנות טובה ימנעו מחלה זו כמו את שאר מחלות
ההמלטה. בברכת עונת תחמיץ מוצלחת וחג עצמאות שמח לכול
העושים במלאכה.

